

Список використаних джерел

1. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755 (зі змінами та доповненнями). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 15.08.2021)
2. Презентація публічного звіту ДПС за 2020 рік. URL: https://www.youtube.com/watch?v=gQ-Ijg2GTGs&feature=emb_imp_woyt (дата звернення: 15.08.2021)
3. Державна податкова служба України. Офіційний портал. URL: <https://tax.gov.ua> (дата звернення: 15.08.2021)
4. Косторной С. В., Демченко І. В. Електронний кабінет платника податків. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)*. Вид-во Мелітопольська типографія "Люкс", 2021. №1(43). С. 53-58

Вікторія Руденко

канд. екон. наук

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», м. Київ, Україна

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ВИМІР ФІСКАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19

Зіткнувшись з COVID-19 більшість держав перейшли до реалізації фіскальної політики, спрямованої на пом'якшення наслідків коронавірусної кризи, що, насамперед, полягала в підтримці юридичних і фізичних осіб в умовах змушеного зниження економічної активності та падіння рівня доходів. Поряд з цим низка країн додатково вживала фіскальні заходи для активізації інвестицій, які є важливою передумовою для відновлення економіки.

Під час пандемії COVID-19 держави проводили фіскальну політику, пов'язану із підтримкою нормального функціонування підприємств і забезпечення життєдіяльності громадян, що охоплювала заходи як у частині державних доходів, так і в частині державних видатків. Доходна складова фіскальної політики включала: відстрочки щодо справляння податків, зборів та інших платежів до бюджету на період складної епідеміологічної ситуації та відновлювальний період; спеціальні тимчасові податкові пільги; відстрочки й звільнення від платежів за користування державною (муніципальною) власністю, в тому числі орендних платежів. Видаткова складова фіскальної політики містила: бюджетне фінансування галузей, найбільш постраждалих від пандемії; надання трансфертів підприємствам на оплату праці та цільових трансфертів постраждалим юридичним і фізичним особам; надання державних гарантій за кредитами для вразливих підприємств; реалізацію спеціальних кредитних програм банками з державною участю або фондами розвитку [1, с.14]. Таким

чином, країни здебільшого зосереджувались на підтриманні споживання населення та відновленні попиту у секторах економіки, що зазнали негативних наслідків COVID-19, ніж акцентували увагу на використанні фіскальних стимулів для забезпечення інвестиційного розвитку.

Варто зазначити, що окремі держави реалізовували фіскальну політику, яка впливала на активізацію інвестицій. До таких заходів у зарубіжних країнах відносились [2, с.15]:

1. Фіскальна підтримка створення нових підприємств. Так, у Чилі для новоутворених малих і середніх підприємств запроваджено тимчасове трирічне зниження ставки корпоративного податку з 25% до 12,5%, а в Малайзії введено податкові знижки для стартап-підприємств протягом перших трьох років після створення.

2. Фіскальна підтримка великомасштабного виробництва. Зокрема Малайзія запровадила кілька заходів, включаючи 10-річне звільнення від корпоративного податку для нових інвестицій від іноземних інвесторів, зменшену 15%-ти відсоткову ставку корпоративного податку для нових інвестицій у виробництво протягом 15 років для великих підприємств та відміну імпортного мито на машини та обладнання в портовому секторі.

3. Фіскальна підтримка науково-дослідних і дослідно-конструкторських розробок. Наприклад, Данія запровадила тимчасове відстрочення / розстрочення податкових платежів у частині НДДКР у 2020-2021 рр., тоді як Ісландія збільшила коефіцієнти відшкодування витрат на НДДКР на 35% для малих і середніх підприємств та на 25% для великих підприємств у частині корпоративного податку у 2020-2021 рр.

4. Фіскальна підтримка «зеленої економіки». Єврокомісія підготувала для країн-членів ЄС список зі 180 типів «зелених» інвестицій, покликаних скоротити шкоду природі, клімату та при цьому економічно вигідних. Проте лише Італія запровадила тимчасові податкові пільги, а Велика Британія ввела тимчасові бюджетні субсидії для покращення енергоефективності домогосподарств.

В Україні також було розроблено заходи фіскальної політики, спрямовані на інвестиційний розвиток, зокрема було прийнято Закон України «Про державну підтримку інвестиційних проєктів із значними інвестиціями в Україні» [3]. Останній передбачає такі форми фіскальної підтримки значних інвестиційних проєктів:

- 1) звільнення від сплати окремих податків та зборів;
- 2) звільнення від оподаткування ввізним митом нового устаткування (обладнання) та комплектуючих виробів до нього, що ввозяться виключно для реалізації інвестиційного проєкту із значними інвестиціями на виконання спеціального інвестиційного договору;
- 3) забезпечення за рахунок коштів державного, місцевих бюджетів та з інших джерел, не заборонених законом, будівництва об'єктів суміжної інфраструктури, необхідних для реалізації інвестиційного проєкту із значними інвестиціями.

Крім того, серед інвестиційних заходів вітчизняної фіскальної політики виокремлюють [4, с.36-40]:

– запровадження спеціальних економічних зон індустріального типу з пільговими податковими режимами;

– введення дієвих стимулів реалізації інвестиційних проектів інноваційного спрямування та прискорення створення інноваційної продукції інноваційними підприємствами та організаціями шляхом запровадження 20%-го прирісного податкового кредиту з податку на прибуток;

– податкові канікули за податку на прибуток для підприємств, що розробляють об'єкти інтелектуальної праці на 5 років за умови здійснення ними такої діяльності протягом п'яти попередніх років;

– запровадження податкових канікул для малих і середніх підприємств, які приймають участь в реалізації проектів з організації виробництва енергозберігаючого обладнання, надаються шляхом звільнення від оподаткування прибутку протягом трьох років та застосування зменшеної на 50% ставки відповідного податку протягом двох наступних років за умови фінансування не менш 30% вартості проектів приватними підприємствами.

Експерти відзначають, що у посткризовий період обсяги інвестиційних ресурсів будуть значно меншими порівняно з попередніми роками. Тому більш важливими та результативними для розвитку світової й національних економік будуть заходи фіскальної політики, спрямовані на активізацію інвестицій в окремі «проривні» сфери, від прискорення і зміцнення яких значною мірою залежатиме успішність трансформацій (чи реформ) у найвагоміших сферах реальної економіки [5, с.89]. Зокрема пріоритетними напрямами податкового стимулювання та державного інвестування мають стати медична та освітня сфери, розвиток цифрової та «зеленої» інфраструктури. Саме такі інвестиції з високою ймовірністю будуть сприяти соціальній інтеграції, підвищувати загальну продуктивність економіки, посилювати стійкість до нових кліматичних умов та майбутніх пандемій.

Таким чином, пандемія COVID-19, яка посилила всі існуючі економічні проблеми, при всіх її негативах може стати плацдармом для якісно нового інвестиційного розвитку. При цьому необхідно не змінювати масштаби фіскальної політики, а переорієнтувати її спрямованість на більш ефективні й пристосовані до нових умов інвестиції.

Список використаних джерел

1. Богдан Т. Трансформація державних фінансів: світові процеси та виклики для України. Глобальне дослідження № 3. Київ : Global Research on Optimal Ways for Development (GROWFORD) Institute, 2021. 55 с.

2. Steel I., Harris T. Covid-19 economic recovery: fiscal stimulus choices for lower-income countries. London : Institute for Fiscal Studies, 2020. 30 p.

3. Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями в Україні : Закон України №1116-IX від 17.12.2020 р. Дата

оновлення: 17.12.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1116-20#Text> (дата звернення: 25.08.2021).

4. Комплексний пакет загальнодержавних антикризових заходів подолання наслідків пандемії та створення передумов до сталого соціально-економічного зростання. Харків: Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України, 2020. 65 с.

5. Чинники, складові і результати запровадження і реалізації антикризової політики в окремих країнах світу та Україні. Прогноз соціально-економічного розвитку України у 2021р. / наук. ред. В. Юрчишин . Київ : Заповіт, 2021. 200 с.

Катерина Крисовата

канд. екон. наук

Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль, Україна

АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ПРОТИДІЇ МИТНИМ РИЗИКАМ ТА КОНТРАБАНДНИМ ПОТОКАМ

Сьогодні відпрацювання митних ризиків та протидія контрабандним явищам виступають пріоритетними завданнями для України як незалежної держави у захисті її соціально-економічних інтересів. Економічне зростання держави залежить від швидкого та якісного вирішення цієї проблеми. Не секрет, що ці явища набули нового розвитку: щороку вони мають тенденцію поширювати і вдосконалювати діяльність організованих об'єднань, змінювати їх структуру та в сучасній диверсифікованій соціально-економічній сфері широко розповсюджувати тіньові економічні відносини.

Митний контроль в усьому світовому просторі слугує для захисту економічних інтересів держави (ефективного відпрацювання ризиків та контрабандних схем), такий аспект інтерпретується через двовекторну складову:

1) в контексті реалізації заходів митно-тарифного регулювання: гарантування сплати ввізних і вивізних мит; дотримання міжурядових і міжнародних угод щодо преференційного регулювання; дотримання інших торговельно-політичних заходів;

2) в контексті реалізації заходів нетарифного регулювання: дотримання положень про внутрішні податки; дотримання міжнародних і міжурядових домовленостей про заборони й обмеження [1, с .66].

Митні правопорушення та контрабандні явища зокрема, завдають шкоди суспільству у цілому, конкретним громадянам-споживачам та суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності, які стали учасниками схем незаконно ввезених товарів. Поряд з цим, руйнування внутрішнього виробництва, а як наслідок – скорочення робочих місць та бюджетних соціальних програм, може викликати протести суспільства як у працівників окремої галузі, так й у певних